

De harde knip: wat houdt het in?

8 juli 2011 is de Wet op Hoger Onderwijs gewijzigd met onder andere de invoer van de "harde knip". In collegejaar 2012-2013 wordt de harde knip landelijk doorgevoerd op iedere universiteit. Met behulp van dit document willen de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb), het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) en de Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV) je informeren over deze harde knip en de feiten op een rijtje zetten.

Wij geven op de volgende vragen een antwoord:

- Wat is de harde knip?
- Wat is het doel van de harde knip?
- Wat heeft de harde knip voor gevolgen voor huidige en aankomende studenten?

Wat is de harde knip?

De harde knip houdt in dat studenten hun bachelor volledig moeten hebben afgerond voordat ze aan een master mogen beginnen¹. Momenteel is wettelijk geregeld dat alle bacheloropleidingen minstens één aansluitende doorstroommaster hebben. Deze master wordt aan dezelfde instelling gevolgd en kan in veel gevallen begonnen worden zonder dat de student de bachelor volledig afgerond heeft. Dit heet de zachte knip. Na het invoeren van de harde knip geldt voor alle opleidingen, ook de doorstroommasters, dat studenten eerst het bachelordiploma moeten behalen, voordat zij kunnen starten met de masteropleiding. Hiermee komt de uitzondering die nu voor de doorstroommaster gemaakt wordt te vervallen.

Wat heeft de harde knip voor gevolgen voor huidige en aankomende studenten?

In collegejaar 2012-2013 zullen studenten met de harde knip te maken krijgen. De regeling gaat in voor studenten die in 2009-2010 of later zijn gestart met hun bacheloropleiding. Deze studenten moeten hun bacheloropleiding volledig afronden voor ze kunnen beginnen met een master.

Uitzonderingen

De instellingen zijn verplicht om uitzonderingen van de harde knip mogelijk te maken in een hardheidsclausule. Deze uitzondering gaat alleen op in een situatie waar de opgelopen vertraging in de bachelor duidelijk niet aan de student zelf te wijten is. De individuele uitzonderingen zijn de verantwoordelijkheid van het bestuur van de hogeschool of universiteit. De beslissing over de uitzondering wordt gemaakt door de examencommissie van de instelling. Zaken die tot nu toe genoemd zijn als uitzondering zijn onder andere: situaties als ziekte, familieomstandigheden, stoornissen, handicaps en zwangerschap. Dit biedt echter geen garanties voor individuele gevallen.

Ook de periode waarin de student vertraging oploopt kan een uitzondering tot gevolg hebben. Een voorbeeld kan dit punt verhelderen: Een student natuurkunde die na vier jaar zijn bachelor bijna heeft behaald wordt in de tentamenweek ziek en mist daardoor een vak. Zonder uitzonderingsgronden zou hij hierdoor een jaar vertraging oplopen (er is in dit voorbeeld één instroommoment). Dit lijkt volgens staatssecretaris Zijlstra een uitzondering waard. Maar stel nu dat deze situatie zich voordoet in het eerste jaar van de studie, dan zal de student deze situatie moeten opvangen in zijn verdere studie.

¹ http://wetten.overheid.nl/BWBR0005682/geldigheidsdatum_26-10-2011

Universiteiten waar de harde knip al geldt

Een aantal universiteiten hanteert de harde knip nu al. Voor studenten aan de Universiteit van Amsterdam, TU Delft, Universiteit Leiden en Universiteit Utrecht zal dus weinig veranderen. De overige instellingen zullen nadere regels ten aanzien van de uitvoering van de harde knip en de uitzonderingsclausule op moeten stellen en handhaven. Deze regels moeten opgenomen worden in het onderwijs- en examenreglement (OER) van de instelling. De OER is voor iedere student toegankelijk. Bekijk deze dus wanneer je exact wilt weten wat de regels bij jouw opleiding zijn.

Het doel van de harde knip

De harde knip heeft volgens de regering meerdere doelen, waaronder het mobieler maken van de masterkeuze van studenten. De invoering van de harde knip moet er aan bijdragen dat zowel de bachelor als de masteropleiding gezien worden als op zichzelf staande, afgeronde opleidingen.

Ook is een doel van de harde knip dat studenten een bewustere keuze maken voor hun master. Momenteel stroomt ongeveer 85% van de wo-studenten na hun bachelor door naar een master aan de eigen instelling. Veel van deze studenten kiezen een met hun bachelor corresponderende doorstroommaster. Met de harde knip hebben studenten geen mogelijkheid eerder door te stromen naar een master binnen de eigen instelling. De staatssecretaris hoopt dat studenten hierdoor bewuster met de keuze voor een master omgaan. Ook geeft hij aan dat het van groot belang voor de intensiteit en kwaliteit van de masteropleiding is als studenten zich op één opleiding concentreren. De harde knip regeling sluit aan bij de Europese afspraken dat alle instellingen dezelfde toelatingseisen tot de master moeten hanteren.

Andere maatregelen

Op 1 augustus 2012 worden drie maatregelen in de financiering van het hoger onderwijs van kracht: de langstudeerboete, de definitieve invoering van de harde knip en het verdwijnen van de basisbeurs in de master samen met andere veranderingen in de studiefinanciering. Daarnaast zijn er nu al aanpassingen in de hoogte van de collegegelden voor tweede studies en schakelprogramma's.

Het kan zijn dat er meerdere maatregelen op jou van toepassing zijn. Kijk voor een overzicht van de samenhang van deze maatregelen op de websites: lkvv.nl, lsvb.nl en iso.nl. Je vindt daar een overzicht van de maatregelen en gedetailleerde factsheets over de andere maatregelen.